

References

1. Pro sxvalennya Konceptsiyi reformuvannya i rozvytku agrarnoyi osvity ta nauky [Elektronnyj resurs] : rozporjadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 6 kvit. 2011 r. # 279-p. – Rezhy m dostupu : <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/279-2011-p>
2. Zakon Ukrainy «Pro profesijno-texnichnu osvitu» [Elektronnyj resurs] stanom na 4 cherv. 2008 r. # 103 / Ukraina. Verhovna Rada. – Rezhy m dostupu : http://www.osvita.org.ua/pravo/law_04
3. Petrov E. G. Delovye navyky / E. G. Petrov, N. V. Sharonova. – X. : Oiko, 1997. – 200 s.
4. Antonyuk T. A. Socyalnoe proektirovanye: Nekotorye metodologicheskye aspekty / T. A. Antonyuk – Minsk : Nauka, 1987. – 264 s.

Отримано редакцією 20.09.2018 р.

УДК 378.147.016:630.27(043.3)

DOI: 10.31376/2410-0897-2018-3-38-52-58

Мирослава Мирославівна Ткач,
аспірантка кафедри методики навчання
та управління навчальними закладами
Національного університету біоресурсів і
природокористування України,
e-mail: tka40203@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЛІСОВОГО І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА ПІД ЧАС ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

У роботі акцентовано увагу на необхідності підготовки конкурентоспроможного фахівця лісового і садово-паркового господарства та визначено роль творчих умінь у процесі навчання. Розкрито психолого-педагогічні підходи до трактування поняття «вміння», наведено їх класифікацію. Висвітлено сутність поняття «творчі вміння». Відповідно до проаналізованого навчального плану підготовки фахівців лісового і садово-паркового господарства встановлено, що серед організаційних форм навчання у закладі вищої освіти лабораторні заняття творчого характеру, сприяють формуванню творчих умінь і домінують у фаховій практичній підготовці студентів.

Ключові слова: вміння, творчі вміння, лабораторне заняття, лісове і садово-паркове господарство, форми, методи, засоби, знання.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується стрімким темпом розвитку технологій, що, у свою чергу, вимагає від фахівців різних галузей нових навичок у професійній діяльності. Глобалізаційні процеси, що відбуваються у світі, впливають на всі сфери життєдіяльності людини. Зміни на ринку праці настільки стрімкі, що система освіти не завжди встигає на них реагувати, що спричиняє невідповідність навичок, які отримують випускники закладів вищої освіти, запитам сучасності. Визначальними факторами позитивних змін у вищій освіті є розвиток технологій та урбанізація, що окреслюють «правила гри» для всіх учасників освітнього ринку, спонукаючи їх до впровадження новітніх освітніх моделей, методик, технологій та ін. [10, с. 367].

Підготовка фахівців лісового і садово-паркового господарства є складним процесом, який вимагає наявності певних навичок та умінь, тому виконувати завдання цієї спеціалізації повинен виключно професіонал з відповідною кваліфікацією. Фахівець лісового і садово-паркового господарства, без усякого сумніву, може бути сформований тільки творчою особистістю, з гарною школою, людиною, люблячою природу і мистецтво, здатною до творчості. Наразі актуальним з цього приводу є думки М. Згуровського: «На жаль, у нашій системі освіти процвітає так звана репродуктивна методика навчання, сенс якої в одному слові – «повторити». У багатьох країнах уже давно ведеться конструктивна або інноваційна методика, ключем для розуміння суті якої слугує слово «створити»». Але практика показує, що у зв'язку з високими темпами розвитку науково-технічного прогресу отримані у закладах вищої освіти знання, навички і вміння є недостатніми. Випускників готують більше як виконавців, що володіють в основному технологічною готовністю [6]. Серед головних завдань освітнього процесу в закладах освіти має стати розвиток умінь мислити, самостійно здобувати інформацію і критично її оцінювати, а не лише накопичувати і запам'ятовувати інформацію [11, с. 224]. Таким чином, постає потреба в спрямуванні освітнього процесу з його орієнтацією на активне формування творчих умінь майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Певні аспекти проблеми формування творчих умінь у студентів були предметом досліджень зарубіжних та вітчизняних науковців. Зокрема, розвиток вищої освіти

та формування в студентів навичок, затребуваних на ринку праці (В. Ковальчук, М. Згуровський); методи розв'язання творчих задач (Г. Альтшуллер, В. Андреев, Т. Зибіна, В. Нагаєв, І. Особов, О. Попова); методика формування творчих умінь (І. Калошина), механізми прийняття творчих рішень, рівнева побудова творчої діяльності (О. Кириченко, Ю. Кулюткін, Л. Попов), умови, що сприяють продуктивному процесу формування творчих умінь (Є. Бойко, С. Сисоєва, В. Худякова, В. Шапкіна), окремі питання навчання і професійної підготовки фахівців лісового і садово-паркового господарства вивчали С. Амеліна, С. Виговська, Н. Журавська, І. Зайцева, С. Ковалевський, М. Пригодій; формування проектних умінь майбутніх інженерів садово-паркового господарства (С. Ескобедо); індивідуалізація навчання ландшафтного дизайну (А. Кізілов); формування змісту і процес підготовки педагогів професійного навчання у сфері ландшафтного дизайну (І. Дика); проектування змісту підготовки ландшафтних дизайнерів (Л. Братчикова); формування професійної культури майбутніх інженерів ландшафтного дизайну (Т. Третьякова); формування спеціальних компетентностей у майбутніх педагогів професійного навчання в галузі дизайну (О. Кузіна).

Мета статті. Розкрити підходи до формування творчих умінь майбутніх фахівців лісового і садово-паркового господарства під час лабораторних занять.

Виклад основного матеріалу. Сутність поняття «уміння» розглядалося дослідниками різних галузей. Зокрема, на думку дослідників у галузі психології Л. Виготського, К. Платонова, С. Рубінштейна та ін., уміння – це використання суб'єктом наявних знань і навичок для вибору та здійснення прийомів дії відповідно до поставленої мети. Серед педагогів знаходимо такі трактування цього поняття: свідоме володіння яким-небудь прийомом діяльності (Ю. Бабанський); прояв діяльності в усіх можливих варіантах (Є. Бойко); єдність знань і навичок, здібностей особистості (М. Каган); новий сплав знань, навичок, досвіду і творчих можливостей людини (Н. Кузьміна) [2]. Узагальнюючи різні визначення, можемо сказати, що *вміння – це засвоєний суб'єктом спосіб виконання дії, який забезпечується сукупністю набутих знань і навичок*. Вони формуються шляхом вправ, створюють можливість виконання дії не лише у звичних, а й у змінених умовах і розкриваються через цілеспрямованість, усвідомленість, здатність особистості до узагальнення та реалізації творчого характеру діяльності.

Досліджуючи підходи до формування творчих умінь, ми поділяємо погляди Е. де Боно, який розглядає творчість фахівців лісового і садово-паркового господарства як процес нестандартного мислення, яке у своїй основі є образним, на відміну від логіки аналітичного мислення [3].

Науковець Н. Котляревська, досліджуючи питання формування творчих умінь у майбутніх фахівців сфери послуг у позанавчальній діяльності вищого професійного училища, використовує поняття «творчі вміння», які визначає як «здатність створювати новий, якісний, оригінальний і привабливий продукт на основі творчого застосування професійно-теоретичних знань, практичних умінь і професійних прийомів» [9] та виокремлює такі види цих умінь: формотворчі, моделювальні та декоративні. Окрім цього, наголошує на взаємозв'язку та взаємозалежності між ними.

На думку О. Кайдановської, основою виконання творчих композиційних завдань є не лише низка професійних умінь, а й здатність до генерування широкого кола асоціацій та творчих ідей, творча уява та фантазія [7].

У своїх дослідженнях В. Ружицький визначає творчі вміння як складову системи професійних умінь, що становить сукупність взаємопов'язаних і взаємозалежних якостей і властивостей особистості, які проявляються у здатності до творчої діяльності та розкривають індивідуальність і професійність студента, здатність до генерування асоціацій, творчих ідей, імпровізаційного творення на основі асоціативного мислення, творчих уявлень, фантазії [9].

Так, з точки зору В. Литовченка, творчі вміння є сукупністю систематизованих знань, умінь і навичок особистості, поглядів і переконань, які визначають готовність студента до творчого пошукового вирішення пізнавальних задач [5].

Творчі вміння набуваються шляхом залучення студентів до самостійних і безпосередніх спостережень, на основі яких вони встановлюють зв'язки предметів і явищ дійсності, роблять висновки, пізнають закономірності. Унесення елемента творчості в навчальні заняття сприяє розвитку самореалізації, творчій активності, ініціативності, допитливості, розвиває мислення, заохочує потребу в самостійних творчих пошуках [4].

Важливим у формуванні творчих умінь майбутніх фахівців визначено особистісно-орієнтований підхід [1], спрямований на врахування індивідуальних здібностей і особливостей кожного студента, його інтересів, інтелектуального та творчого потенціалу тощо. Він реалізовувався через принцип вибору, тобто створення множини варіантів вирішення завдання (наприклад, заданого на лабораторному занятті), і принцип доступності для зіставлення набутих знань з фаху та індивідуальних можливостей студентів. Таким чином, особистісно-орієнтований підхід ставить у центрі уваги питання про цілі й засоби розвитку індивідуальних здібностей студентів. Його використання в нашому дослідженні дозволить організувати процес підготовки майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства з опорою на

саморозвиток здібностей і творчого потенціалу майбутніх фахівців у процесі професійно-творчої діяльності. З особистісно-орієнтованим підходом пов'язаний діяльнісний підхід, тому що діяльність і суб'єкт діяльності нероздільні [3].

У своїх розвідках С. Амеліна і С. Ескобедо приділяють важливе значення діяльнісному підходу, зазначаючи, що володіння сукупністю дій, необхідних для здійснення професійної творчої діяльності є усвідомленістю творчих дій, саме ступінь самостійності здійснення творчих дій забезпечує якість виконання творчих завдань. Науковці виділяють і творчий підхід – це перенесення раніше засвоєних знань та вмінь у нові ситуації, самостійне комбінування відомих способів діяльності, знаходження альтернативних способів вирішення професійних завдань, здатність до генерування великої кількості ідей, гнучкість і варіативність мислення, оригінальність, сміливість думки, проблемне бачення, розвиток уяви та фантазії, застосування їх на практиці чи при виконанні лабораторних, проектних робіт [1, с. 105].

Діяльнісний підхід було обрано як основу формування творчих умінь бакалаврів лісового і садово-паркового господарства з огляду на те, що діяльність є основною умовою формування будь-яких умінь і навичок. Реалізацію діяльнісного підходу вбачали у застосуванні принципу зв'язку теорії з практикою, спрямованого на конкретність кожного етапу формування творчих умінь, і принципу активності студентів, який передбачає активну діяльність усіх учасників процесу в засвоєнні його змісту, плануванні та організації своєї діяльності, перевірці її результатів.

Тому, враховуючи положення психологічної і педагогічної наук, поняття «творчі вміння» визначаємо як взаємопов'язану складову цілісної системи професійних умінь, що має вияв в особистісних поглядах і переконаннях, які визначають готовність до творчого пошуку вирішення пізнавальних задач, уміння формулювати та вирішувати проблеми, знаходити оптимальне вирішення творчих завдань, генерування асоціацій, імпровізаційного творення на основі асоціативного і нестандартного мислення, уявлень, ідей та фантазії на основі особистісно-орієнтованого і діяльнісного підходів.

На підставі анкетування викладачів і студентів були виявлені дисципліни, зміст і методи викладання, вивчення яких дозволяє формувати творчі вміння в студентів лісового і садово-паркового господарства у значно ефективніше. При цьому було встановлено, що формування цих умінь можливе при вивченні всіх без винятку дисциплін, що передбачені програмою вищого навчального закладу. Однак найбільша можливість формування їх виявляється при вивченні циклу фахових дисциплін, таких як «Ландшафтна архітектура», «Садово-паркове будівництво», «Комп'ютерне проектування», «Образотворче мистецтво», «Топіарне мистецтво».

Формами організації навчання студентів є лекційні, практичні, лабораторні заняття та самостійна робота. Лабораторне заняття – форма навчального заняття, за якої студент під керівництвом викладача особисто проводить натурні або імітаційні експерименти чи досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень певної навчальної дисципліни, набуває практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі [6]. Лабораторні заняття в системі професійної підготовки майбутніх фахівців лісового і садово-паркового господарства виконують методологічну, інформативну, розвивальну, виховну, рефлексивну, прикладну функції [2]. Лабораторні роботи проводять з різним ступенем самостійності студентів. Коли студенти самостійно проводять досліди і їм уже відомий попередній результат, то це ілюстративний, демонстраційний тип лабораторної роботи. Формуванню творчих умінь бакалаврів лісового і садово-паркового господарства сприятимуть лабораторні роботи, організовані таким чином, коли студентам невідомі попередні результати, коли їхні власні досліди передують тим висновкам, які даються в підручниках або на заняттях, коли студенти самостійно або з деякою допомогою викладача доходять необхідних висновків. Така організація навчально-пізнавальної діяльності студентів дозволяє сформувати різні види, творчих умінь, які В. Литовченко поділяє на операційні дослідницькі вміння (розумові прийоми і операції, що використовуються в дослідницькій діяльності: порівняння, аналіз і синтез, абстрагування і узагальнення, тощо); організаційні творчі вміння (охоплюють застосування прийомів організації в науково-дослідній діяльності, планування дослідної роботи, проведення самоаналізу тощо); практичні дослідницькі вміння (охоплюють опрацювання літературних джерел, проведення експериментальних досліджень, спостереження фактів, тощо); комунікативні дослідницькі вміння (передбачають застосування прийомів співробітництва в процесі дослідницької діяльності для здійснення взаємодопомоги, взаємоконтролю) [3].

Відповідно до положень кредитно-модульної системи навчання значна частина навчального часу відведена на самостійну роботу (вона становить близько 58 % від усього навчального навантаження). На теоретичну підготовку (лекційні заняття) припадає близько 19 % навчальних годин. А серед фахової практичної підготовки студентів домінують лабораторні заняття (близько 16 %), а практичні заняття займають усього 7 %, при цьому вони заплановані на вивчення циклу гуманітарних та соціально-економічних дисциплін.

Нами було проаналізовано навчальну програму студентів лісового і садово-паркового факультету НУБіП України. Ми дійшли висновку, що саме на лабораторних заняттях можна змоделювати реальні виробничі умови. Візьмемо для прикладу дисципліну «Ландшафтна архітектура». Лабораторна робота № 1 «Архітектурно-ландшафтне рішення квіткової композиції (рокарія, альпінарія, міксбордера та ін. на заданій ділянці з елементами геопластики)». Творче завдання – розроблення ескізу генплану. Цей вид завдання вимагає не тільки усвідомленого застосування вмінь роботи з програмою, а й містить елемент творчості. Лабораторна робота № 2 «Архітектурно-ландшафтне рішення зони відпочинку на присадибній ділянці з елементами геопластики та малими архітектурними формами (ландшафтний прийом планування)». Творче завдання – виконання генплану та аксонометрії. Етап продуктивного застосування вмінь передбачає самостійне виконання проекту. Такі завдання передбачають не тільки наявність фундаментальних і теоретичних знань зі сфери вирішення різноманітних завдань ландшафтного аналізу та проектування містобудівних об'єктів у сучасних умовах на основі екологічного та системного мислення, а й формування творчих умінь і застосування їх на практиці, активізація творчих здібностей студентів, розвиток навичок практичної роботи та методу візуалізації.

На думку студентів, лабораторні роботи поряд з практикою (навчальною та виробничою) якнайкраще сприяють формуванню творчих умінь і реалізації творчого задуму. Результати експертного оцінювання показали, що максимально сформувати рівень творчих умінь можливо при виконанні студентами індивідуальних самостійних робіт і завдань (9,5 бали), а також курсових робіт (8,4 бали). Середній рівень формування творчих умінь можливо реалізувати при проведенні лабораторно-практичних робіт (6,3 бали). Низький рівень формування творчих умінь відповідає лекційним заняттям (3,5 бали). Ці дані свідчать про те, що такі види навчальної діяльності, як індивідуальні самостійні роботи і завдання, лабораторні, а також курсове проектування є найбільш важливим засобом формування творчих умінь у процесі вивчення фахових дисциплін. Під час проведення експертного оцінювання респондентам було поставлено запитання: «Які, на вашу думку, найважливіші професійні вміння та навички повинен отримувати майбутній фахівець з лісового і садово-паркового господарства під час навчання у ЗВО?» та запропоновані варіанти відповідей: практичні, теоретичні, адекватні ринку праці, творчі. Відповідь експертів була однозначною, що це практичні й творчі професійні вміння і навички.

Від викладача організація і проведення лабораторної роботи творчого характеру вимагає певних умінь й ретельної підготовки, що сприяє інтелектуальному і творчому зростанню студентів. Така робота дає позитивні результати лише в тому випадку, коли детально продумані всі її етапи, з'ясовані всі питання, зважені всі деталі (творче завдання і вказівки до виконання). У результаті опрацювання низки доробок дослідників визначили, що творча діяльність фахівців лісового і садово-паркового господарства є синтезом знань законів теорії та втіленням її в практику, умінь грамотно відобразити свої ідеї у творчих завданнях як методі пошуку та формування нових композиційних та стилістичних ідей. Зміст і форми навчання, застосовані при вивченні фахових дисциплін, дають можливість системно використовувати у всіх видах навчальної діяльності студентів евристичні методи викладання і методи пошуку вирішення творчих завдань. Найбільш ефективним видом формування творчих умінь фахівців лісового і садово-паркового господарства виявилось виконання індивідуальних творчих завдань у рамках лабораторних занять.

Висновки. Отже, висококваліфікованим конкурентоспроможним фахівцем лісового і садово-паркового господарства стане той студент, який володіє не тільки ґрунтовними фундаментальними знаннями з фаху, а й творчими вміннями, який здатний здійснювати творчі завдання, використовуючи інноваційні підходи. Цьому сприяє дидактично і грамотно побудована система науково-творчої роботи студентів у виші, яка органічно поєднує науково-творчу роботу студентів під час аудиторного навчання (лекційних, практичних, лабораторних занять), а також у позааудиторній навчальній діяльності. Саме в процесі виконання практичних та лабораторних робіт виявляється, як студенти засвоїли фактичний матеріал, як уміють творчо використовувати його на практиці. При цьому важливим для подальшої роботи є положення про те, що знання, здобуті під час лабораторного заняття, мають велику гнучкість і міцність, а вміння, сформовані в процесі виконання лабораторної роботи, дозволяють студентам успішно вирішувати нестандартні завдання в процесі навчальної і професійної діяльності, а також самостійно творити і творчо мислити, постійно самовдосконалюватися і саморозвиватися.

Перспективним є впровадження спецкурсу «Основи розвитку професійної творчості».

Список використаних джерел та літератури

1. Амеліна С. М. Критерії, показники і рівні сформованості проектних умінь майбутніх інженерів садово-паркового господарства / С. М. Амеліна, С. Е. Халілова, С. Е. Ескобедо // Ученые записки Крымского инженерно-педагогического университета. Педагогические науки. – 2013. – Вып. 41. – С. 103–106.
2. Виговська С. В. Теоретико-методичні аспекти активізації навчально-пізнавальної діяльності майбутніх фахівців лісового господарства під час виконання лабораторних робіт / С. В. Виговська,

А. Ю. Виговський // Вісник Національного університету оборони України. Зб наук. праць. – Київ : НУОУ, 2012. – Вип. 3 (28). – С. 32–35.

3. Ескобедо С. Е. Методика формування проектних умінь майбутніх інженерів садово-паркового господарства : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання (сіськогосподарські дисципліни)» / Севіль Еміралівна Ескобедо. – Київ, 2017. – 20 с.

4. Г. Козій. Теоретико-методичні аспекти формування дослідницьких умінь студентів вищих аграрних навчальних закладів I–II рівнів акредитації / Г. Козій, С. Виговська // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. – 2011. – Вип. XL. Ч. 3. – С. 103–106.

5. Литовченко В. Н. Формирование исследовательских умений студентов педагогических специальностей университета средствами НИР : дис. ... канд. пед. наук / В. Н. Литовченко. – Минск, 1990. – 197 с.

6. Наказ Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах № 161 від 2 червня 1993 року м. Київ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93>. – Дата звернення: 28.09.2018.

7. Кайдановська О. О. Творчо-розвивальні функції дисципліни «Основи композиції» в професійній підготовці вчителя образотворчого мистецтва / О. О. Кайдановська // Мистецька освіта в контексті європейської інтеграції: теоретичні та методичні засади розвитку : тези Міжнародної наукової конференції (30 червня – 2 липня). – К. ; Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – С. 201–202.

8. Ковальчук В. І. Розвиток вищої освіти відповідно до тенденцій і вимог ринку праці / Василь Іванович Ковальчук // Розвиток сучасної освіти: теорія, практика, інновації. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 25–26 лютого 2016 року. – Київ : В-во «Міленіум», 2016. – С. 22–24.

9. Котляревська Н. В. Формування художньо творчих вмінь майбутніх фахівців сфери послуг у позанавчальній діяльності вищого професійного училища : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Наталія Володимирівна Котляревська. – К., 2010 – 193 с.

10. Ковальчук В. І. Вплив глобалізаційних процесів на освітню систему / Василь Іванович Ковальчук // Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі післядипломної педагогічної освіти в контексті трансформації освіти України : зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф., Київ, 28 жовтня 2016 р. / за заг. ред. В. В. Олійника. – Київ : УМО НАПН України, 2016. – С. 367–370.

11. Ковальчук В. І. Формування в студентів навичок XXI століття у процесі професійної підготовки / В. І. Ковальчук, А. Ю. Середа // Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Управління закладами освіти на засадах акмеологічного підходу» (16 березня 2018 р.) : в 2 ч. Ч. 1. – Житомир : ФО-П Левковець, 2018. – С. 224–230.

Мирослава Мирославовна Ткач,
аспірант кафедри методики обучения и
управления учебными заведениями
Национального университета биоресурсов и
природопользования Украины,
e-mail: tka40203@ukr.net

ФОРМИРОВАНИЕ ТВОРЧЕСКИХ УМЕНИЙ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ЛЕСНОГО И САДОВО-ПАРКОВОГО ХОЗЯЙСТВА ВО ВРЕМЯ ЛАБОРАТОРНЫХ ЗАНЯТИЙ

В работе акцентировано внимание на необходимости подготовки конкурентоспособного специалиста лесного и садово-паркового хозяйства и определена роль творческих умений в процессе обучения. Раскрыты психолого-педагогические подходы к трактовке понятия «умение», подана их классификация. Освещена сущность понятия «творческие умения». Вследствие анализа учебного плана подготовки специалистов лесного и садово-паркового хозяйства установлено, что среди организационных форм обучения в заведении высшего образования лабораторные занятия творческого характера, способствующие формированию творческих умений, доминируют в профессиональной практической подготовке студентов.

Ключевые слова: умение, творческие умения, лабораторное занятие, лесное и садово-парковое хозяйство, формы, методы, средства, знания.

Myroslava Tkach,
postgraduate student of the educational
institutions teaching and management chair of
National University of Life and
Environmental Sciences of Ukraine,
e-mail:tka40203@ukr.net

FORMING CREATIVE SKILLS OF FUTURE SPECIALISTS IN FORESTRY AND LANDSCAPE GARDENING FACULTY BACHELORS AT THE LABORATORY CLASSES

Introduction. *The determinants of positive changes in higher education are the development of technologies and urbanization, which outline the «rules of the game» for all participants in the educational market, inducing them to implement the latest educational models, techniques, technologies, etc. The training of forestry and landscape gardening experts is a complex process that requires the availability of certain skills and abilities, so the task of this specialization should be exclusively professional with appropriate qualifications. A specialist in forestry and landscape gardening, without any doubt, can be formed only by a creative person, with a good school, a person, a loving nature and an art capable of creativity.*

Purpose. *To reveal approaches to forming creative skills of future specialists in forestry and landscape gardening during laboratory studies.*

Methods. *In the process of research, the following methods have been applied: analysis, synthesis, generalization, systematization, and study of best practices.*

Results. *The paper focuses on the need to prepare a competitive forestry and landscape gardening specialist and points to the role of creative skills in the learning process. The psychological and pedagogical approaches to the interpretation of the concept of «skill» are revealed, their classification is given. The essence of the concept «creative skills» is highlighted. According to the analysis of the training plan for forestry and gardening specialists, it has been established that among their organizational forms of study in the institution of higher education laboratory classes of a creative nature, contribute to forming creative skills and dominate the professional practical training of students.*

Originality. *It has been determined, psychologically-pedagogical approaches to the interpretation of the concept of «ability», «creative skills» have been theoretically substantiated and experimentally tested. The actual understanding of the investigated concept of «ability» is offered, as the way of acquiring an action, which is assimilated by the subject by a set of acquired knowledge and skills, is created by the possibility of performing the action not only in the usual but also in the changed conditions and is revealed through the purposefulness, awareness, the ability of the individual to generalize and realize the creative nature of the activity. And also the notion of «creative skills» we define as an interconnected component of a holistic system of professional skills that has a manifestation of personal views and beliefs that determine the readiness for a creative search for solving cognitive tasks, the ability to formulate and solve problems, find the optimal solution to creative tasks, generate associations, improvised creation on the basis of associative and non-standard thinking, ideas, ideas and imagination based on personality-oriented and activity approaches.*

Conclusion. *A highly skilled, competitive expert in forestry and landscape gardening will become a student who possesses not only sound fundamental knowledge of the specialty, but also creative skills capable of performing creative tasks using innovative approaches. This should be facilitated by the didactically and competently constructed system of scientific and creative work of students in higher education, which should organically combine the scientific and creative work of students during classroom training (lectures, practical, laboratory classes), as well as in non-auditing educational activities. It is in the process of performing practical and laboratory work that it turns out how students have mastered the actual material, the ability to creatively use it in practice. Thus important for further work is the provision that the knowledge gained during the laboratory lessons, have great flexibility and strength, and the skills formed in the course of laboratory work allow students to successfully solve non-standard tasks in the process of training and professional activities, as well as independently create and creative thinking, constantly self-improvement and self-development. Promising is the introduction of the special course «Fundamentals of the professional development».*

Key words: *skills, creative skills, laboratory classes, forestry and landscape gardening, forms, methods, means, knowledge, skills and abilities.*

References

1. Amelina S.M., Halilova S.E. (Eskobedo S.E.). Kryteriyi, pokaznyky i rivni sformovanosti proektnykh umin' maybutnykh inzheneriv sadovo-parkovoho hospodarstva. Uchenyye zapiski Krymskogo inzhenerno-pedagogicheskogo universiteta - Students' notes of the Crimean Engineering and Pedagogical University. (41d ed). Simferopol, 2013. – S. 103-106.
2. Vygovskaya S.V. Teoretyko-metodychni aspekty aktyvizatsii navchalno-piznavalnoi diialnosti maibutnykh fakhivtsiv lisovoho hospodarstva pid chas vykonannya laboratornykh robit / S.V Vygovskaya, A.Y. Vygovskaya // Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy. Zb-k nauk. prats. – Kyiv: NUOU, 2012. – Vyp.3 (28). 2012 – S. 32-35.
3. Eskobedo S.E. Metodyka formuvannya proektnykh umin maibutnykh inzheneriv sadovo-parkovoho hospodarstva: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk: spets. 13.00.02 «Teoriia i metodyka navchannya (silskohospodarski dystsypliny) « / Eskobedo Sevil Emiraliivna – Kyiv, 2017. – 20 s.

4. Н. Козіє. Теоретико-методичні аспекти формування дослідницьких умінь студентів вишчих аhrарних навчальних закладів I-II рівнів акредитації / Н. Козіє, С. Виховська. // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. – 2011. – Вип. XL. Ч.3. – С. 103-106.
5. Lytovchenko V.N. Formirovanye yssledovatel'skykh umenyi studentov pedahohicheskyykh spetsyalnostei unyversyteta sredstvamy NYR: dys. ... k.ped.nauk / V.N. Lytovchenko. – Mynsk, 1990. – 197 s.
6. Nakaz Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu navchalnoho protsesu u vyshchykh navchalnykh zakladakh № 161 vid 2 chervnia 1993 roku m. Kyiv. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93>.
7. Kaidanovska O.O. Tvorcho-rozvyvalni funktsii dystsypliny «Osnovy kompozytsii» v profesiinii pidhotovtsi vchytelia obrazotvorchoho mystetstva [Tekst] /O.O. Kaidanovska // mystetska osvita v konteksti yevropeiskoi intehtatsii: teoretychni ta metodychni zasady rozvytku: tezy Mizhnarodnoi naukovo konferentsii (30 chervnia – 2 lytnia). – K.; Sumy: SumDPU im. A.S. Makarenka, 2004. – S.201-202.
8. Kovalchuk V.I. Rozvytok vyshchoyi osvity vidpovidno do tendentsiy i vymoh rynku pratsi. Development of modern education: theory, practice, innovations: II Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiya (25-26 lyutoho 2016 roku) - 2nd International scientific and practical conference (25-26 February 2016). Kiev: Milenium. S. 22-24.
9. Kotliarevska N.V. Formuvannia khudozhno tvorchykh vmin maibutnykh fakhivtsiv sfery posluh u pozanavchalnii diialnosti vyshchoho profesiinoho uchylshcha: dys. ...kand.ped.nauk:13.00.04 / Kotliarevska Nataliia Volodymyrivna. – K., 2010 –193s.
10. Kovalchuk V.I. Vplyv hlobalizatsiinykh protsesiv na osvitu systemu / Vasyl Ivanovych Kovalchuk // Profesiyni rozvytok ta upravlinnia liudskymy resursamy v systemi pislidyplomnoi pedahohichnoi osvity v konteksti transformatsii osvity Ukrainy: zb. materialiv Vseukrainskoi nauk.-prakt. konf, Kyiv, 28 zhovtnia 2016 r. / za zah.red. V.V. Oliinyka. / Vasyl Ivanovych Kovalchuk. – Kyiv: UMO NAPN Ukrainy, 2016. – S. 367–370.
11. Kovalchuk V.I. Formuvannia v studentiv navychok KhKhI stolittia u protsesi profesiinoy pidhotovky / V.I. Kovalchuk, A.Y. Sereda // Zbirnyk materialiv Vseukrainskoi naukovo-praktychnoy konferentsii «Upravlinnia zakladamy osvity na zasadakh akmeolohichnoho pidkhotu» (16bereznia 2018 r.): v 2 ch. Ch.1 / V.I. Kovalchuk, A.Y. Sereda. – Zhytomyr: FO-P Levkovets, 2018. – S. 224–230.

Отримано редакцією 11.10.2018 р.

УДК 37.315.5

DOI: 10.31376/2410-0897-2018-3-38-58-65

Андрій Петрович Гриценко,

кандидат педагогічних наук, старший викладач
Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка,
докторант Національного педагогічного
університету імені М. П. Драгоманова,
e-mail: grikand@ukr.net

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ

Автор аналізує основні теоретичні положення процесу формування у майбутніх вчителів історії інформаційно-комунікаційної компетентності як інтеграційної якості особистості, потрібної для здійснення інформаційної діяльності в сучасному інформаційному суспільстві. У тексті розглянуто психологічні аспекти формування у студентів закладів вищої освіти предметної інформаційно-комунікаційної компетентності, що дозволяє значно покращити результативність навчально-виховного процесу під час підготовки майбутніх фахівців. Представлено низку відмінностей у формуванні інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів порівняно з учнями закладів загальної середньої освіти, з якими вони будуть працювати в процесі професійної діяльності.

Ключові слова: інформація, історія, інформаційна компетентність, інформаційно-комунікаційна компетентність, майбутні вчителі, компетентнісний підхід.

Постановка проблеми. Постійний неухильний розвиток сучасного інформаційного суспільства засвідчує пріоритетність інформації та вміння її обробляти і використовувати. Безперечно, освіта має бути лідером у реалізації цього процесу. Відтак, сучасний учитель історії має ще під час навчання в закладах загальної середньої освіти набувати відповідні ключові компетентності. До того ж процеси глобалізації та інтеграції світової спільноти, наміри України щодо входження в Європейський освітній простір, нарешті, постійне оновлення інформації зумовлюють потребу модернізації системи історичної освіти. У Стратегії